

พุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่าย ของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

Buddhist Approach for Network Management System Development of Local Community Enterprises

อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์¹
สมคิด พุ่มทุเรียน
ศศิกิจจ์ อ่ำจ้อย
คชามาต ชนะศักดิ์
ปัญญา พรหมบุตร

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและสภาพการจัดการของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น 2) เพื่อศึกษาพุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น 3) เพื่อบูรณาการพุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นการดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง การลงภาคสนามในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อย โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐ 4 คน ผู้นำกลุ่ม 4 รูป/คน ประชาชนในพื้นที่ 14 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 22 รูป/คน

ผลการวิจัยพบว่า

1. บริบทชุมชนและสภาพการจัดการของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวนทั้งสองแห่งมีบริบทโครงสร้างและสภาพการจัดการของกลุ่มคล้ายคลึงกัน มีเครือข่ายที่เป็นเครือญาติกัน มีความเชื่อมโยงเครือข่ายแรงงานการผลิตร่วมกันซึ่งมีสมาชิกบางส่วนในครอบครัวได้กระจายสมาชิกเข้ามาร่วมกลุ่มหรืออยู่ในกลุ่มทำงานอาชีพเสริมทั้งสองแห่งด้วยกัน ส่วนความต่างนั้นวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวนจะเป็นการผลิตในรูปแบบแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรคือการนำกล้วยมาแปรรูปเป็นอาชีพเสริมของคนในชุมชนท้องถิ่นที่ว่างจากการทำเกษตร กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยนั้นผลิตภัณฑ์เป็นหัตถกรรมผลิตดอกไม้ประดิษฐ์โดยเฉพาะดอกไม้เงินทองที่สร้างรายได้ให้กับกลุ่มมากเป็นอาชีพเสริมกับคนใน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์, E-mail. anongnat5152@gmail.com

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

ชุมชนท้องถิ่นเช่นกัน สภาพการบริหารจัดการยังไม่เป็นระบบมากนักทั้งสองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีการจัดการเครือข่ายคล้ายคลึงกัน คือ มีเครือข่ายด้านการจัดการ เครือข่ายการตลาด เครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายหน่วยงานราชการ เครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยี สิ่งสำคัญทั้งสองวิสาหกิจชุมชนมีเครือข่ายทางการตลาดที่กว้างขวางมากเพราะเป็นที่ยอมรับของตลาดในจังหวัดและต่างจังหวัด

2. พุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นโดยการนำหลักธรรม หลักสัปปริสธรรม 7 หลักฆราวาสธรรม 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมในการนำมาพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นทั้งสองแห่ง พบว่าในการทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาสานดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวน ทั้งสองมีระบบการจัดการที่ดีขึ้นเป็นระบบขึ้นโดยหลักธรรมเป็นพุทธวิธีที่สอดแทรกแฝงอยู่ในการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้การพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการตลาด เครือข่ายเทคโนโลยีการเรียนรู้และเครือข่ายหน่วยราชการ มีความเชื่อมโยงเครือข่ายโดยใช้พุทธวิธีทั้งหมดส่งผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนคือความเข้มแข็งมั่นคงของสองกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

3) เพื่อบูรณาการพุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญในการบูรณาการพุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นทั้งสองกลุ่ม พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาสานดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวน เห็นการบูรณาการพุทธวิธีมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หลักสัปปริสธรรม 7 ธรรมของบุคคล ใช้บูรณาการในการบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับคน ซึ่งคนเหล่านั้นก็คือคนในชุมชนท้องถิ่นที่มารวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การบูรณาการกับหลักการจัดการ คือ ด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ต้องแฝงหลักธรรมในการบูรณาการให้เข้าถึงคนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตนจนเกิดการเชื่อมโยงเป็นระบบพัฒนาระบบเครือข่ายการจัดการวิสาหกิจชุมชนและส่งผลต่อเครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการตลาด เครือข่ายเทคโนโลยีและการเรียนรู้ เครือข่ายหน่วยงานราชการ เพราะถ้าสมาชิกในกลุ่มเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนของตนก็คือบ้านของเรา ผู้ครองเรือน หลักฆราวาสธรรม 4 มาบูรณาการเป็นพุทธวิธีเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีความซื่อสัตย์ เกิดความไว้วางใจ มีการปฏิบัติงานอย่างทุ่มเท อดทน เสียสละ จริ่งจัง จะทำให้มีการบริหารจัดการที่ดีเป็นการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจที่ยั่งยืนได้ แต่ถ้าวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งมีการบริหารจัดการที่มีแต่การแข่งขันกันกับกลุ่มอื่นหรือคนในกลุ่มเดียวกันโดยจะแสวงหาแต่กำไร ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มหรือองค์กรนั้นก็เกิดการแข่งขันแย่งกันไม่เกิดความยั่งยืน กระนั้นถ้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีหลักการบริหารจัดการโดยนำหลักธรรมที่เหมาะสมมาเป็นพุทธวิธีเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นโดยมาบูรณาการให้เข้ากับหลักการบริหารงานในปัจจุบันจะเป็นการบริหารจัดการที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืนมั่นคงตลอดไป

คำสำคัญ : พุทธวิธี, การพัฒนาระบบการจัดการเครือข่าย, วิสาหกิจชุมชน

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the context and state of the management of local community enterprises, 2) to study the Buddhist approach for the network management system development of the local community enterprises, and 3) to integrate the Buddhist approach for the network management system development of the local community enterprises. This research applied the Qualitative Research with the in-depth interview and focus group discussion. The sample was 22 people consisting of 4 government officers, 4 leaders and 14 people in the area.

Results of the Research

1. The context and state of the management of local community enterprise: artificial flowers and souvenir of Wassana community enterprise and sugar-boiled banana puree with fresh coconut milk of Mae Lumjuan community enterprise was similar. Their networks were relatives. However, sugar-boiled banana puree with fresh coconut milk of Mae Lumjuan community enterprise was the Agriproduct processing such as banana. The artificial flowers and souvenir of Wassana community enterprise was the handicraft in producing the artificial flowers, especially funeral wood flower. The management of both community enterprises was not quite systematic. The network management was similar such as the management, marketing, raw materials, government sectors and technology learning. Especially, both community enterprises had the wide marketing network.

2. The Buddhist approach for the network management system development of the local community enterprises with the application of the Sappurisa-dhamma (virtues of a gentleman) and the Gharavasa-dhamma (virtues for a good household life) found both community enterprises' management system was more efficient with the Dhamma principles as the Buddhist approach integrating the management, production, marketing, finance, and other activities. These effected the network management system development of the local community enterprises in law materials, production, marketing, technology learning and government sectors having the network connection by the application of the Buddhist approach. Therefore, both community enterprises had the sustainable strength.

3. The integration of the Buddhist approach for the network management system development of the local community enterprises found that the Dhamma principle was important to integrate the Buddhist approach for the network management system development of both local community enterprises. Both local community enterprises gave the importance to the integration of the

Buddhist approach for the management of the community enterprises. The Sappurisa-dhamma (virtues of a gentleman) was applied in the personal management: the people in the local communities and the local resources for the network management of the community enterprises. The management, production, marketing, and finance should integrate the Dhamma principle for the connection as the network management system development of the community enterprises and affect the law material network, production network, marketing network, technology learning network and government sectors network. The Gharavasa-dhamma was integrated for the cooperation in the work, the honesty, the trust, and the serious working. The good management was the sustainable network management system development of the community enterprises. However, both local community enterprises had the management with the competition by seeking to the profit for the members of the group or the organizations. Therefore, the community enterprises should integrate the Dhamma principles as the Buddhist approach to be the guidelines for the network management system development of the local community enterprises in the sustainable and strong management.

Keywords : Buddhist Approach , Netword Management System Development, Community enterprise

1.บทนำ

การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนของรัฐบาลนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มผลักดันให้เป็นวิสาหกิจชุมชน นับว่าเป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนฐานรากที่ได้ดำเนินมาระยะหนึ่งและประสบผลสำเร็จในระดับที่พึงพอใจของทุกฝ่าย สิ่งที่ควรให้ความสำคัญและมีการพัฒนาต่อยอด คือการส่งเสริมการสร้างเครือข่าย ควรส่งเสริมให้มีการขยายเครือข่ายการตลาด เช่น จัดตั้งศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์และของฝากการส่งเสริมสนับสนุนให้เครือข่ายเกื้อกูลของกลุ่มผู้ผลิต เครือข่ายด้านการตลาดให้เชื่อมโยงถึงระดับต่างประเทศ เพื่อให้ขยายผลสู่การพัฒนาด้านการผลิต และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่สนองต่อความต้องการของตลาดทุกระดับและการให้ความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชนความร่วมมือร่วมใจกันของทุกฝ่ายจะสามารถผลักดันและสนับสนุนให้เศรษฐกิจฐานรากมีการพัฒนาอย่างมั่นคง บนพื้นฐานของการพัฒนาตนเองของคนในชุมชนโดยการผสมผสานภูมิปัญญาเทคโนโลยี และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่เข้าด้วยกันอย่างลงตัว²

² ฉัตรนา พรมมา,การพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างครบวงจรภายใต้นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม 6 จังหวัดภาคเหนือ,วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ก.พ. – ก.ค.2548 หน้า 79 – 89.

ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนท้องถิ่นกับทรัพยากรธรรมชาติ ในจังหวัดนครสวรรค์ มีรูปแบบความสัมพันธ์แบบพึ่งพาและเกื้อกูล โดยชาวบ้านได้อาศัยฐานทรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งอาหาร พืชสมุนไพร ขุดดินเหนียวไปปั้นเป็นเครื่องปั้นดินเผา เปลือกข้าวโพดทำดอกไม้ประดิษฐ์ กลัวยแปรรูปและขนมไทย ตลอดจนทำปุ๋ยอินทรีย์จากวัสดุธรรมชาติ วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมสืบมา ความอุดมสมบูรณ์ดังกล่าว สร้างแรงจูงใจให้ชุมชนเกิดเป็นกลุ่มแม่บ้านเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนและครอบครัวทำให้สำนักงานเกษตรจังหวัดได้เข้ามามีส่วนพัฒนาเกษตรกรในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรประกอบอาชีพการเกษตร และมีภูมิปัญญาท้องถิ่นหลากหลายและดำเนินกิจการพื้นฐานของชุมชนให้ความยั่งยืนและมีมาตรฐานผลผลิตทางการเกษตรหรือสินค้าจากการแปรรูปหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ เมื่อปี 2548 มี พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ และเป็นกิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าและมีวิถีชีวิตร่วมกันและร่วมกันประกอบกิจการ ประกอบอาชีพดังกล่าว เพื่อสร้างรายได้ ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความมั่นใจในการดำเนินกิจการ โดยมี พ.ร.บ. ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมารองรับความเข้มแข็งและการ สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนและเศรษฐกิจชุมชนเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง การพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชนอันจะยังผลให้ชุมชนพึ่งพา ตนเองได้ และพัฒนาระบบเศรษฐกิจให้มีความเข้มแข็ง พร้อมสำหรับการแข่งขันในการค้าในอนาคตไม่ว่าในระดับใดๆรวมถึงการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการกิจการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป

การประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่นในปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลายรวมทั้งการรวมกลุ่มกันจัดทำเป็นแบบวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นกิจการชุมชน โดยชุมชน เพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน ที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนทางสังคมของชุมชนในการดำเนินกิจการดังกล่าว จุดมุ่งหมายของการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน การเสริมสร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นและกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างโอกาสและรายได้ของชุมชนฐานรากให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งหลักการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนคือ การทำให้สินทรัพย์ของชุมชนกลายเป็นสินทรัพย์ที่มีค่า และทำให้เป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่าเพิ่ม เพื่อนำไปสู่สินค้าของชุมชนทำให้เกิดรายได้ และกลายเป็นสินทรัพย์ของชุมชนเพื่อให้รากฐานเศรษฐกิจมั่นคง ซึ่งมาจากภูมิปัญญาของชุมชนเอง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เป็นเครื่องมือประสานการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน สร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจสมัยใหม่กับวัฒนธรรมภูมิปัญญาไทย เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเป็นที่พึ่งพาของประชาชนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน แต่เนื่องจากในปัจจุบัน กระแสบริโภคนิยมจากภายนอก ได้สร้างค่านิยมในการบริโภคที่ฟุ้งเฟ้อ เคยชินกับการพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ ซึ่งผูกโยงกับการแสวงประโยชน์และการเมืองท้องถิ่น ทำให้ชุมชนขาดความเข้มแข็งในการพึ่งตนเอง ขาดจิตสำนึกในการรักและหวงแหนทรัพยากรท้องถิ่น ตลอดจนละเลยมองข้าม และดูหมิ่นคุณค่าของความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมมา ท่ามกลางสภาพที่ต้องดิ้นรนเอาตัวรอดเพื่อปากท้อง ชาวบ้านต่างก็ใช้อยบายมุขและการเสพสุรามอมเมาจิตใจให้จบสิ้นไปวันต่อวัน ก่อให้เกิดความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมและหลักศีลธรรมอันดี ไม่ค่อยมีผู้ใดให้ความสนใจหรือเสียสละทุ่มเทงานเพื่อส่วนรวม นับเป็นวิกฤตการณ์ที่น่าวิตก รวมถึงมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าหลักพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจมีหลายประการ เช่น สัปบุริสธรรม 7 หลักขรวาสาธรรม 4 เป็นต้นแม้ว่าหลักธรรม

เหล่านี้จะเป็นธรรมพื้นที่ๆ ระดับสังคมที่เข้าใจง่าย แต่ก็มีความละเอียดลึกซึ้ง ที่จำเป็นต้องนำมาตีความขยายความ ประยุกต์ใช้ให้เป็นจึงจะก่อเกิดประโยชน์กับชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ได้ หมายถึงว่าจะใช้เพียงหลักธรรมเพื่อเกื้อกูลในภพนี้ เพื่อสุขในภพนี้เท่านั้นยังไม่สมบูรณ์ ไม่ถึงที่สุดแห่งความดี ดังนั้นจึงต้องมีการกระทำดียิ่งกว่านี้ที่เป็นฐานทางด้านจิตใจอีกชุดมาเป็นฐานแห่งความดีนี้ และในทางกลับกันจะทำให้ด้านเดียวแต่เฉพาะจิตใจและปัญญาเท่านั้นก็เป็นไปไม่ได้ จำต้องพึ่งพาความดีงามที่มาจาก การลงมือกระทำ จากการสร้างสรรค์ระดับสังคมด้วยจึงจะทำให้เกิดความดีงามที่สมบูรณ์ตามแนวทางของหลักธรรมชุดนี้ สารธรรมเหล่านี้ เน้นไปในด้านการจัดการชีวิตด้านเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เน้นโครงสร้างทางจิตภาพ เป็นคุณธรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของตัวบุคคล เมื่อพัฒนาให้เกิดขึ้นในจิตของมนุษย์คนใด เขาย่อมมีความพร้อมที่จะดำเนินกิจการต่างๆ ทั้งในแง่ของส่วนตนและส่วนรวม อย่างได้ผล งานวิสาหกิจชุมชนเป็นกิจกรรมร่วมกันของร่วมกันคนหลายๆ คน ดังนั้น การรู้จักตัวเองแล้วขยายวงกว้างออกไป รู้จักอุปนิสัยใจคอคน รู้จักถึงความต้องการ ความปรารถนา รู้จักชุมชน รู้จักสังคม ตลอดถึงการรู้จักธรรม เลือกเวลากระทำจะทำให้กิจกรรมประสบผลสำเร็จวิสาหกิจชุมชน คือในชุมชนมีการรวมตัวกันเพื่อประกอบธุรกิจในระดับรากหญ้าอยู่มากมาย ซึ่งเป็นธุรกิจที่ยังมีขนาดไม่ถึงวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SME) หรือสหกรณ์ แต่เป็นธุรกิจที่สามารถช่วยเหลือเศรษฐกิจของประเทศได้ในระดับหนึ่ง ธุรกิจในระดับนี้ยังมีปัญหาที่ประสบอยู่ คือ 1) ไม่เป็นที่ยอมรับของหน่วยงานรัฐหรือเอกชนอื่น ๆ เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับ 2) การสนับสนุนจากภาครัฐไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริง เนื่องจากข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย และความต้องการไม่ชัดเจน รัฐบาลจึงกำหนดให้มีการออกกฎหมายรองรับการประกอบการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ซึ่งงานหนึ่งอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะเข้ามาแข่งขันทางการค้า ให้ได้รับการส่งเสริมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้น กฎหมายกำหนดให้มีการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนอย่างครบวงจร ดังนี้ (1) ระดับปฐมนิเทศ ส่งเสริมการจัดตั้ง การให้ความรู้ การศึกษาวิจัย ในการนำทุนชุมชนมาใช้เหมาะสม ร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ (2) ระดับสูงขึ้น ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การรักษาคุณภาพ การศึกษาวิจัยเทคโนโลยีและการตลาด การสร้างความเชื่อถือทางธุรกิจ และความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค การประสานงานแหล่งเงินทุน เพื่อให้สามารถเป็นผู้ประกอบการหรือพัฒนาไปสู่การประกอบธุรกิจขนาดย่อม และขนาดกลาง ต่อไป (3) การส่งเสริมเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน รัฐจะให้การสนับสนุนการจัดตั้งการประกอบการ การตลาด ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างเครือข่าย หรือภาคธุรกิจหรืออุตสาหกรรมอื่น เพื่อขยายและสร้างความมั่นคงให้แก่กิจการวิสาหกิจชุมชน ประโยชน์ของวิสาหกิจชุมชน (1) การรวมตัวกันของเกษตรกรในการประกอบธุรกิจในระดับชุมชน มีความมั่นคงยั่งยืน

ในจังหวัดนครสวรรค์มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สร้างรายได้ให้กับจังหวัดนครสวรรค์จำนวน 1,029 กลุ่มที่ได้รับการจดทะเบียน³ ซึ่งทางผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์ซึ่งในอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งหมด 182 กลุ่มจาก 17 ตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ทางผู้วิจัยได้เลือกวิสาหกิจชุมชนรายใหญ่ของอำเภอเมืองจังหวัดนครสวรรค์มีด้วยกัน 2 วิสาหกิจชุมชนคือ 1.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วย 2.กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวน ทั้งสองวิสาหกิจชุมชนนี้ได้สร้างรายได้ให้กับชุมชนแต่สิ่งหนึ่งของวิสาหกิจชุมชนทั้งสองกลุ่มยังมีปัญหาการจัดการเครือข่าย ทางการตลาด เครือข่ายทางหน่วยงานราชการ เครือข่ายทางการเรียนรู้เทคโนโลยี และเครือข่ายวัตถุดิบในการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเพราะคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ต่างมีความคิดหลากหลาย บางครอบครัวไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายเพราะเนื่องจากไม่เข้าใจในระบบการทำงานของวิสาหกิจชุมชน เข้าใจแต่ทำให้ทางครอบครัวในชุมชนมีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายก็พอ ส่วนการทำงานหรือการบริหารในการสร้างเครือข่ายเป็นหน้าที่ประธานวิสาหกิจชุมชนและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง ส่วนสมาชิกเป็นผู้ปฏิบัติตามประธานวิสาหกิจชุมชนและคณะกรรมการเท่านั้น นี่ก็เป็นปัญหาหนึ่งในการขับเคลื่อนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นข้างล่างหรือค่อยเป็นค่อยไปเนื่องจากขาดความร่วมมือบางส่วนในชุมชน

ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะเรียนรู้ร่วมกันกับชาวบ้าน เพื่อหาแนวทางและกำหนดทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีเครือข่ายความหลากหลายมากขึ้นโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นพุทธวิธีในการสร้างเครือข่าย ให้ระบบการบริหารจัดการของชุมชนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับสังคมสมัยใหม่ โดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมพัฒนาตนเองในทุกขั้นตอน การที่จะทำให้วิสาหกิจชุมชนเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นที่จะต้องตั้งเครือข่ายเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นและการเรียนรู้ด้านอื่นๆอีกด้วย ทางกลุ่มยังมีเครือข่ายที่จะทำการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสามารถแก้ไขปัญหาได้เอง อันจะนำมาซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและสภาพการจัดการของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาพุทธวิธีในการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น
3. เพื่อบูรณาการพุทธวิธีในการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

³ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, แบบรายงาน สวช.01_3, สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครสวรรค์, ปรับปรุงวันที่ 4 พฤษภาคม 2560.

3.วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือในการศึกษาและแนวคำถามปรับตามสภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา มีดังนี้

1) แบบสำรวจบริบทชุมชน โครงสร้าง สภาพทั่วไปของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน วนสาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วย และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวน

2) แบบสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interviews) มีการกำหนดโครงสร้างประเด็นเป็น 4 ส่วน 1.ประวัติการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน 2. ลักษณะข้อความสัมภาษณ์ประกอบด้วย สภาพการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ด้านเครือข่ายการตลาด ด้านเครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายทางหน่วยงานราชการ เครือข่ายทางการเรียนรู้ เทคโนโลยี ด้านปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะ 3.หลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น 4. บูรณาการหลักพุทธธรรมให้เป็นพุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

3) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อทราบถึงทิศทางและแนวคิด กระบวนการสร้าง พุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

4) วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ผู้วิจัยได้ใช้เทปบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูปเป็นเครื่องมือในครั้งนี้จึงขออนุญาตผู้สัมภาษณ์ขณะทำการสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสังเกตไม่เป็นทางการ โดยผู้วิจัยบันทึกภาพกิจกรรมต่างๆเพื่อเป็นหลักฐานเครื่องมือในการวิจัย

4.ผลการวิจัย

1. บริบทชุมชนและสภาพการจัดการของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

วิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าที่มีผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันแต่มีหลักการทำงานการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนคล้ายคลึงกัน มีเครือข่ายที่เป็นเครือญาติกัน มีความเชื่อมโยงเครือข่ายแรงงานการผลิตร่วมกันซึ่งมีสมาชิกบางส่วนในครอบครัวได้กระจายสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มหรืออยู่ในกลุ่มทำงานอาชีพเสริมทั้งสองแห่งด้วยกันวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวนจะเป็นการผลิตในรูปแบบแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรก็คือกล้วยนั่นเองนำมาเป็นอาชีพเสริมของคนในกลุ่มยามว่างงานจากการทำเกษตรหรือเป็นอาชีพหลักให้กับคนในครอบครัวที่ยังไม่มีอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวนสาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยนั้นผลิตภัณฑ์เป็นหัตถกรรมผลิตดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยเป็นอาชีพเสริมหลังจากการทำอาชีพหลักเช่นกัน สภาพการบริหารจัดการเครือข่ายทั้งสองวิสาหกิจชุมชนมีการจัดการเครือข่ายคล้ายคลึงกัน คือ มีเครือข่ายด้านการจัดการ เครือข่ายการตลาด เครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายหน่วยงานราชการ เครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยี สิ่งสำคัญทั้งสองวิสาหกิจชุมชนมีเครือข่ายทางการตลาดที่กว้างขวางมากเพราะเป็นที่ยอมรับของตลาดในจังหวัดและต่างจังหวัด

2 พุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

ในการวิจัยครั้งนี้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการสร้างพุทธวิธีการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนโดยใช้หลักธรรม 2 หลักธรรมด้วยกัน คือ 1) หลักสัปปุริสธรรม 2) หลักฆราวาสธรรม พบว่า

1.วิสาหกิจชุมชนวนาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วย

จากการลงเก็บข้อมูลภาคสนามได้สรุปไว้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) การบริหารจัดการกลุ่ม 2) ด้านการตลาด 3) ด้านการผลิต 4) ด้านการเงิน พุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนวนาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยนั้นใช้หลักธรรมใดมาสืบสนับสนุนเป็นพุทธวิธีการจัดการคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มและสนทนากลุ่มได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) การบริหารจัดการกลุ่มสมาชิก ซึ่งประกอบด้วย (1)ด้านโครงสร้างและข้อมูลของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น วัตถุประสงค์ของกลุ่ม กฎระเบียบของกลุ่ม อำนาจหน้าที่ของกลุ่ม การเปลี่ยนแปลง ฐานข้อมูลต่างๆของกลุ่ม (2) ด้านการเป็นผู้นำกลุ่ม เช่น ประธานและกรรมการ เข้าใจกระบวนการทำงานของกลุ่มเป็นอย่างดี (3) ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน เช่น การประชุมติดตาม (4) ด้านความสามารถและฝึกฝนความรู้ เช่น มอบหมายงานให้ เหมาะสมกับความสามารถของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งเป็นต้น หลักธรรมที่ใช้ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยที่เริ่มต้นด้วยการแสวงหาความรู้ แนวทาง รูปแบบ ตลอดจนถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตลอดจนติดตามผลการดำเนินงาน

2) ด้านการตลาด ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านตลาดและลูกค้า เช่น มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อลูกค้า ที่มีความต้องการสินค้าของกลุ่มเป้าหมาย การวางแผนการตลาดที่มีความชัดเจน สินค้ามีคุณภาพ (2) ด้านการสั่งซื้อสินค้า เช่น การบันทึกการสั่งซื้อ ส่งมอบสินค้าถูกต้องตรงเวลา ยืนยันความ ถูกต้องในการสั่งซื้อ เป็นต้น หลักธรรมที่ใช้ด้านการตลาด ได้แก่ หลักขรรวาสธรรม

3) ด้านการผลิต แบ่งเป็น (1) ด้านการจัดซื้อวัตถุดิบ เช่น แหล่งที่มาของวัตถุดิบโดยจัดหาเครือข่ายวัตถุดิบ บันทึกจัดหา ตรวจสอบวัตถุดิบ เป็นต้น (2) ด้านการผลิตสินค้า เช่น มีแผนการผลิต การแบ่งงานกันทำเป็นขั้นตอน วิธีการ ตรวจสอบ ควบคุมการผลิตให้ ถูกต้องตามขั้นตอนการผลิต (3) ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การผลิต สถานที่การผลิต คือดูแลรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ผลิตให้ถูกสุขลักษณะ (4) ด้านบรรจุภัณฑ์และจัดส่งสินค้า ได้แก่ การบรรจุหีบห่อ ฉลาก และวิธีการเก็บรักษา และการจัดส่งผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ตรงเวลา หลักธรรมที่ใช้ด้านการผลิต ได้แก่ หลักปุริสธรรม 7 และหลักขรรวาสธรรม 4

4) ด้านการเงิน ซึ่งแบ่งเป็น (1) ด้านรายรับ-รายจ่าย คือ บันทึกการรับ-จ่าย ระบบบัญชีเป็นปัจจุบันโปร่งใสและตรวจสอบได้ (2) ด้านต้นทุนและกำไร เช่น สรุปผลกำไร ขาดทุนตามรอบระยะเวลา (3) ด้านการเงินของกลุ่ม เช่น ระดมทุน จัดสรรผลกำไร ระเบียบการใช้จ่ายเงินเป็นไปด้วยความโปร่งใส (4) ด้านทรัพย์สินและหนี้สิน เช่น บันทึกการรายทรัพย์สินและหนี้สิน โปร่งใสตรวจสอบได้ หลักธรรมที่ใช้ในด้านการเงิน ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 และขรรวาสธรรม 4

การจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการบริหารจัดการโดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปใช้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเครือข่ายวัตถุดิบ เช่น แหล่งวัตถุดิบที่อื่นนอกจากในพื้นที่ (2) ด้านเครือข่ายการผลิต เช่น มีเครือข่ายการผลิตโดยมีฝีมือการผลิตสามารถต่อยอดจากกลุ่มเดิม ขยายเครือข่ายการผลิตจากที่เดิม(3) ด้านเครือข่ายตลาด เช่น มีช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ามียอดจำหน่ายมากมีเครือข่ายในการจำหน่ายสินค้า

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

มากขึ้น หรือบรรจุกัมภ์ (4) ด้านเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยี เช่น การพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ฝึกอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีในการผลิต (5) เครือข่ายหน่วยงานราชการจะช่วยสนับสนุนให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็ง ทำให้เกิดการพัฒนาด้านหลายด้าน และสามารถเชื่อมโยงด้านต่างๆของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หลักธรรมที่ใช้ในการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ หลักสัปปริสธรรม 7 และพราวาสธรรม 4

2. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวน

จากการลงเก็บข้อมูลภาคสนามได้กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) ด้านการตลาด 3) ด้านการผลิต 4) ด้านการเงิน พุทธวิธีพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดนั้นใช้หลักธรรมจะใช้หลักธรรมใดมาสนับสนุนเป็นพุทธวิธีจัดการ จากการสนทนากลุ่มได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

(1) ด้านการจัดการ

การใช้หลักพุทธธรรมเป็นพุทธวิธีในการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิก ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้านได้แก่ ด้านโครงสร้างของกลุ่ม ด้านผู้นำกลุ่ม ด้านการติดตามผลการดำเนินงาน ด้านความสามารถและฝึกฝนความรู้ โดยมีหัวข้อธรรมที่นำมาใช้ในประเด็นนี้ ได้แก่ หลักปฐิสรธรรม 7 หลักพราวาสธรรม 4 จาก ด้านโครงสร้างกลุ่มและสมาชิกเน้นการประชุม การให้ความร่วมมือ ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ ความรักซึ่งกันและกันการกระตุ้นให้สมาชิกนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ด้านสามารถและแฝงอยู่ในการดำเนินงานในหัวใจของสมาชิกผู้ทำงาน กระตุ้นให้มีการปฏิบัติงานอย่างทุ่มเทเวลา เสียสละ จริ่งจ้ง มุ่งประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์

2) ด้านการตลาด

การใช้หลักพุทธธรรมเป็นพุทธวิธีในการบริหารจัดการด้านการตลาด คือ พราวาสธรรม จากการสนทนากลุ่มในประเด็นนี้ ได้ข้อสรุปว่า การนำหลักพุทธศาสนาใช้ในการจัดการด้านตลาดและลูกค้า คือ ต้องมีความซื่อสัตย์กับลูกค้า ซื่อตรงต่อลูกค้า สินค้ามีคุณภาพ (2) ด้านการสั่งซื้อสินค้า เช่น การบันทึกการสั่งซื้อ ส่งมอบสินค้าถูกต้องตรงเวลา ยืนยันความ ถูกต้องในการสั่งซื้อ

3) ด้านการผลิต

การใช้หลักพุทธธรรมเป็นพุทธวิธีในการบริหารจัดการด้านการผลิต คือ หลักปฐิสรธรรม 7 และหลักพราวาสธรรม 4 ในด้านการจัดซื้อวัตถุดิบ เช่น แหล่งที่มาของวัตถุดิบโดยจัดหาเครือข่ายวัตถุดิบ บันทึกจัดหา ตรวจสอบวัตถุดิบ เป็นต้น (2) ด้านการผลิตสินค้า เช่น มีแผนการผลิต การแบ่งงานกันทำเป็นขั้นตอน วิธีการ ตรวจสอบ ควบคุมการผลิตให้ ถูกต้องตามขั้นตอนการผลิต (3) ด้านเครื่องมือ อุปกรณ์การผลิต สถานที่การผลิต คือดูแลรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ผลิตให้ถูกสุขลักษณะ (4) ด้านบรรจุภัณฑ์และจัดส่งสินค้า ได้แก่ การบรรจุหีบห่อ ฉลาก และวิธีการเก็บรักษา และการจัดส่งผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ตรงเวลา

4) ด้านการเงิน

การใช้หลักพุทธธรรมเป็นพุทธวิธีในการบริหารจัดการด้านการเงิน คือ หลักปฐิสรธรรม 7 และหลักพราวาสธรรม 4 ซึ่งแบ่งเป็น (1) ด้านรายรับ-รายจ่าย คือ บันทึกการรับ-จ่าย ระบบ

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

บัญชีเป็นปัจจุบันโปร่งใสและตรวจสอบได้ (2) ด้านต้นทุนและกำไร เช่น สรุปผลกำไร ขาดทุนตามรอบระยะเวลา (3) ด้านการเงินของกลุ่ม เช่น ระดมทุน จัดสรรผลกำไร ระเบียบการใช้จ่ายเงินเป็นไปด้วยความโปร่งใส (4) ด้านทรัพย์สินและหนี้สิน เช่น บันทึกรายการทรัพย์สินและหนี้สินโปร่งใสตรวจสอบได้ หลักธรรมที่ใช้ในการการเงิน ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 และฆราวาสธรรม

การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้มีการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนโดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านเครือข่ายวัตถุดิบ เช่น แหล่งวัตถุดิบที่อยู่นอกจากในพื้นที่ (2) ด้านเครือข่ายการผลิต เช่น มีเครือข่ายการผลิตโดยมีฝีมือการผลิตสามารถต่อยอดจากกลุ่มเดิม ขยายเครือข่ายการผลิตจากที่เดิม (3) ด้านเครือข่ายตลาด เช่น มีช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้ามียอดขายจำนวนมากมีเครือข่ายในการจำหน่ายสินค้ามากขึ้น หรือบรรจุก้นท์ (4) ด้านเครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยี เช่น การพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ฝึกอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีในการผลิต (5) เครือข่ายหน่วยงานราชการ จะช่วยสนับสนุนให้กลุ่มเกิดความเข้มแข็ง ทำให้เกิดการพัฒนาในหลายๆด้าน และสามารถเชื่อมโยงด้านต่างๆของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หลักธรรมที่ใช้ในการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 และฆราวาสธรรม 4

หลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมที่ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อทำให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ตระหนักในเหตุผลรู้จักการวางตัวพอเหมาะพอดีทั้งเศรษฐกิจ และสังคมรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีความเป็นตัวของตัวเอง จึงมีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการและเป็นพุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น โดยมีการประยุกต์ใช้ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 กับสภาพด้านการจัดการ ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนโดยมีเครือข่ายการตลาด เครือข่ายด้านการผลิต เครือข่ายด้านวัตถุดิบ เครือข่ายด้านการเรียนรู้เทคโนโลยี ตลอดจนเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐเพื่อคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์การสนับสนุนการผลิต และด้านการปรับปรุงและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตแม่ลำจวนให้มีการสร้างเครือข่ายการจัดการวิสาหกิจให้มีความยั่งยืนตลอดไป

ฆราวาสธรรม เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ครองเรือน มี 4 ประการ คือ สัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ เป็นเครื่องดำรงความเป็นฆราวาส ในการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ไม่ให้เกิดโทษทุกข์ใดๆ และเกิดความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน เป็นหลักธรรมหนึ่งที่จะเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนคนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประพฤติปฏิบัติให้มีความมั่นคงและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขมีคุณภาพชีวิตครอบครัวที่ดีซึ่งการใช้หลักธรรมนี้เป็นการดีสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพราะการที่เรามีสัจจะในการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนย่อมที่เกียติเป็นที่ยอมรับกันในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เมื่อมีทมะ ย่อมได้ปัญญาในการทำงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ฝึกฝนอาชีพในวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตแม่ลำจวน ตลอดจนการปรับตัวในการทำงานในกลุ่มอาชีพของตนก็ส่งผลให้ทุกคนในครอบครัวมี

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

ความสุข เมื่อมีขันติ ย่อมเกิดทรัพย์ในบ้าน การมีความอดทน ต่ออาชีพเสริมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนซึ่งนำพารายได้มาให้กับคนในครอบครัวโดยตั้งใจทำหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียรเพื่อให้ครอบครัวได้มีความสุข เมื่อมีจาคะ ย่อมเกิดมิตรที่ดี เพราะความเสียสละในการทำงานกลุ่มวิสาหกิจมีความสละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนและยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปในทางที่ดีทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มและสร้างคุณภาพการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเป็นไปด้วยดี

3.บูรณาการพุทธรูปวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

บูรณาการ 1 สัปปริสธรรม ธรรมของสัตว์บุรุษ, ธรรมของคนดี

1) ธัมมัญญตา ธัมมัญญตา (Knowing the Law, Knowing the Cause) ความเป็นผู้รู้จักเหตุ คือรู้ความจริง รู้หลักการ รู้กฎเกณฑ์ รู้กฎแห่งธรรมได้ รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผลตลอดจนการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนว่าสวนดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยมีประธานกลุ่มคือคุณวาสนา ชมชาติที่มีหน้าที่ที่ต้องบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยคุณวาสนา ชมชาติซึ่งถ้าบูรณาการเข้ากับหลักธรรมคือหลักธัมมัญญตานี้ คุณวาสนามองว่าความเป็นจริงอาชีพของคนในตำบลหนองกระโดนส่วนใหญ่ทำนาทำไร่เมื่อถึงเวลาหมดหน้าทำนาก็ไปทำงานกันที่ต่างจังหวัด ก็เลยคิดว่า ต้องหาอาชีพเสริมเพื่อให้คนในชุมชนอยู่ได้ก็เลยชักชวนเครือข่ายซึ่งเป็นเครือข่ายการผลิตที่ดีเพื่อทำรายได้เสริมโดยเริ่มต้นจากการสอนการทำดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยกับกลุ่มเครือข่ายของตนก่อน หลังจากนั้นก็เริ่มก็เครือข่ายการผลิตโดยขยายผลโดยชักชวนคนในหมู่บ้านมาร่วมกันทำดอกไม้ เมื่อชาวบ้านเห็นว่าการที่ทำดอกไม้ประดิษฐ์สามารถทำรายได้ให้กับครอบครัวได้มากพอสมควร หลังจากนั้นคุณวาสนาก็ได้วางแผนกับชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มโดยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่รัฐในการจดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การดำเนินงานของกลุ่มคุณวาสนามีเป้าหมายของกลุ่มองค์กรโดยจะทำองค์กรกลุ่มให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ณ ปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสวนดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วย มีคนรู้จักมากมายและมีเครือข่ายการผลิตนอกพื้นที่หมู่บ้านมากขึ้นเพราะการที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของคุณวาสนามีรายได้เข้ากลุ่มและครอบครัวของสมาชิกของกลุ่มเป็นมีความต้องการสินค้าตลาดคลอซางสูงเพราะประธานกลุ่มและสมาชิกมีหลักธรรมในการทำงานในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพนั่นเอง

เช่นเดียวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจานเริ่มต้นแต่เดิมชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่เนื่องจากฝนแล้งไม่มีน้ำที่เพียงพอแก่การทำเกษตรกรรม ชาวบ้านจึงต้องหาอาชีพเสริมเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ในช่วงที่ไม่สามารถประกอบอาชีพได้จึงมีความคิดที่จะหารายได้เพิ่มเติมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เริ่มจาก คุณลำจาน ชมชาติซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มต่างก็ทดลองวิธีการต่างๆด้วยความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีความรู้เกี่ยวกับกล้วยกวนกะทิสด ก็มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านแปรรูปกล้วยกวนกะทิสด ตำบลหนองกระโดนตามแนวนโยบายของรัฐบาล ในการดำเนินงานเพื่อให้ท้องถิ่นนั้นมีขีดความสามารถ ในการจัดระบบและบริหารจัดการตนเองเพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน สู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน เพื่อ

กระตุ้นเศรษฐกิจของหมู่บ้านเนินมะขามงามเป็นเศรษฐกิจระดับชุมชนให้มีรายได้ให้กับคนในครอบครัวได้อย่างยั่งยืนยิ่งขึ้น

คุณลำจวนใช้หลักธรรมคือหลักอัมมัญญทานั้นรู้ว่าความเป็นจริงในพื้นที่มีกล้วยเป็นจำนวนมากแต่ละคนมีสวนกล้วยมากมายส่วนใหญ่นำไปตัดขาย ดังนั้นเพื่อเป็นสร้างรายได้ให้กับประชาชนชุมชนในท้องถิ่น ให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นและเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามนโยบายของภาครัฐ คุณลำจวนก็ได้รวมกลุ่มแม่บ้านเพื่อผลิตกล้วยกวนกะทิสตขึ้น เพราะในพื้นที่ในตำบลหนองกระโดน มีการปลูกกล้วยอยู่ในพื้นที่มากจนขายไม่ทันจึงนำมาแปรรูปเป็นกล้วยกวนกะทิสตสามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มและคนภายในชุมชน

2) อัตถัญญตา การรู้จักผลลัพธ์ หรือประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการทำกิจกรรมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตแม่ลำจวน โดยผู้นำกลุ่ม ทั้งคุณวาสนา ชมชาติ และคุณลำจวน ชมชาติเมื่อจัดกลุ่มและดำเนินงานกลุ่มในระยะหนึ่งโดยการบูรณาการใช้หลัก**อัตถัญญตา**ว่าการจะบริหารงานองค์กรของให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของกลุ่มในองค์กรของตานั้นต้องมีการวางแผนที่ดี มีการบริหารจัดการที่ดี มีเครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการตลาด เครือข่ายการเรียนรู้ เทคโนโลยีและเครือข่ายหน่วยงานราชการสิ่งเหล่านี้เป็นการทำงานร่วมกัน ประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองกลุ่มรู้ถึงประโยชน์ขององค์กรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนว่าต้องนำไปสู่ความมั่นคง และการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อองค์กรของกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะต้องยึดหลักธรรมในการบริหารจัดการเพื่อไม่ให้มีผลกระทบในด้านต่างๆในการบริหารจัดการกลุ่มโดยให้สมาชิกของกลุ่มเข้าใจตลอดจนการบริหารจัดการเครือข่ายของกลุ่มทั้งสองกลุ่มวิสาหกิจชุมชน คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการได้จัดกิจกรรมการสร้างรายได้เสริมโดยคนในชุมชนเริ่มเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ผลลัพธ์ที่ได้สามารถแก้ปัญหาชุมชนโดยมีรายได้เสริมมาพัฒนาครอบครัวและชุมชน ผลประโยชน์ชุมชนมีอาชีพเสริมเพิ่มศักยภาพในท้องถิ่น

3) อัตถัญญตา การรู้จักตนความเป็นผู้รู้จักวิเคราะห์ตนเองในด้านความรู้ คุณธรรม และ ความสามารถ รู้จักภาวะ และฐานะของตนผู้นำกลุ่มผู้นำชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตทั้งสองวิสาหกิจชุมชน มีคุณลักษณะโดดเด่นคือสามารถใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยบูรณาการหลักอัตถัญญตาว่าประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมองการบริหารของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มของตนว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนของกลุ่มว่าเป็นอย่างไร มีความสามารถที่จะบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพต่อไปอย่างไรนั้นต้องขึ้นอยู่กับสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้วยว่ามีความสามารถเพียงไรในการที่จะผลิตสินค้าของกลุ่มตนให้มีประสิทธิภาพเกิดคุณภาพ ทั้งนี้ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองต้องมีหลักธรรมประจำใจในการทำงาน มีพื้นฐานจิตใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตา ประกอบกับมีความสามารถ การรู้จักตนความเป็นผู้รู้จักวิเคราะห์ตนเองทั้งในด้านความสามารถ มีศักยภาพการเป็นผู้นำ พร้อมด้วยการมีคุณธรรมทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองคือวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตแม่ลำจวนยังมีความเข้มแข็งและยั่งยืนอยู่จนถึงปัจจุบัน

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

4). มัตตัญญูตา การรู้จักประมาณ หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักหลักของความพอดีการดำเนินชีวิตพอเหมาะพอควร

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตทั้งสองวิสาหกิจชุมชนนั้นเมื่อนำหลักการบริหารจัดการโดยบูรณาการหลักปฐิธัม 7 คือหลักมัตตัญญูตานี้มาบูรณาการในการบริหารจัดการโดยทั้งสองกลุ่มรู้จักความพอดีพอเพียง โดยเฉพาะการบริหารด้านการจัดการ ด้านการเงิน ด้านวัตถุดิบ ด้านการตลาด ให้มีความพอดีกลับกลุ่มซึ่งเป็นองค์กรของตนโดยคำนึงถึง การลงทุนในการผลิตสินค้าต้องคำนึงถึงวัตถุดิบในท้องถิ่นเพียงพอกับความต้องการของตลาด ตลาดมีความต้องการสินค้าจากกลุ่มมากเพียงใดต้องรู้จักประมาณการในการบริหารจัดการ ตลอดจนองค์กรกลุ่มทั้งสองกลุ่มมีเครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการตลาด เครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยีและเครือข่ายหน่วยงานราชการในการสนับสนุนองค์กรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตนอย่างมั่นคงยั่งยืน

ดังนั้นทั้งสองวิสาหกิจชุมชนได้ประมาณการการผลิตโดยทุกคนในหมู่บ้านมีกำลังการผลิตอย่างพอเพียงมีวัตถุดิบตลอดจนหาตลาดได้สอดคล้องกับกำลังการผลิตทำให้คนในชุมชนมีรายได้กันมากขึ้นโดยคนในชุมชนยึดหลักความพอดี

5) กาลัญญูตา การรู้จักกาล หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักปฏิบัติตนให้ถูกกาลเทศะ รู้กาลเวลา อันเหมาะสม และระยะเวลาในการประกอบกิจ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตทั้งสองวิสาหกิจชุมชนนั้นเมื่อนำหลักการบริหารจัดการโดยบูรณาการหลักปฐิธัม 7 คือ กาลัญญูตาการบริหารจัดการ จะต้องมีความเข้าใจถึงระยะเวลาที่เหมาะสมในการบริหารจัดการ คือกลุ่มวิสาหกิจต้องผลิตสินค้าให้ตรงกับเวลาในการสั่งซื้อสินค้าเพราะทั้งสองวิสาหกิจชุมชนนั้นเป็นสินค้าที่ตลาดต้องการสูงยอดผลิตมาก และแถบจะผลิตไม่ทันกับช่วงเวลาที่ต้องการเพราะบางจังหวัดสั่งซื้อเป็นจำนวนมาก ผู้นำกลุ่มและสมาชิกช่วยกันช่วยกันกระจายความรู้เพื่อสร้างเครือข่ายการผลิตเครือข่ายวัตถุดิบ ให้ทันเวลากับความต้องการของตลาด แต่ก็มีข้อจำกัดทางด้านเวลาสำหรับวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตแม่ลำจวนเพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องอาศัยฤดูกาล เพราะวัตถุดิบในการผลิตมีน้อยเป็นบางช่วงต้องอาศัยฤดูกาล กล้วยซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิต ซึ่งบางฤดูกาลมีวัตถุดิบมีน้อยมากแล้ว ต้องสั่งซื้อกล้วยจากต่างอำเภอ และต่างจังหวัดเพื่อนำมาผลิตให้ทันช่วงเวลาแต่กระนั้นทางวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสตแม่ลำจวนบางช่วงเวลาโดยเฉพาะเวลาช่วงเทศกาลปีใหม่ สงกรานต์ ช่วงเทศกาลวันสำคัญของไทย เป็นช่วงเวลาที่ผลิตภัณฑ์จะมียอดการผลิตมากในช่วงก่อนเดือนเทศกาล แต่หลังจากเดือนที่ไม่ใช่ช่วงเดือนเทศกาลก็ยังมียอดการผลิตอยู่เพราะร้านค้าบางแห่งที่สั่งซื้อผลิตภัณฑ์กล้วยกวนกะทิสตเป็นแหล่งจุดพักของนักท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวเหล่านั้นจะซื้อเป็นของฝาก

ดังนั้นการผลิต สินค้าทั้งสองวิสาหกิจชุมชนบางสินค้าต้องอาศัยช่วงเวลาช่วงไหนควรทำเช่นไร ผลผลิตต้องสอดคล้องความเป็นชุมชนนั้นด้วย การผลิตจะผลิตได้ตลอดก็จะต้องสร้างเครือข่ายการผลิต เครือข่ายวัตถุดิบและเครือข่ายทางด้านการตลาดที่เข้มแข็งจึงจะทันเวลาและมีความสอดคล้องและดำเนินไปในช่วงเวลาเดียวกัน

6) ปริสัญญูตา การรู้จักชุมชน หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักปฏิบัติ การปรับตัวและแก้ไขตนให้เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มและชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวน กะทิสตทั้งสองวิสาหกิจชุมชนนั้นเมื่อนำหลักการบริหารจัดการโดยบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 คือ **ปรีชาญาณ**ตา ประธานกลุ่มเป็นผู้นำจะต้องมีการดำเนินการบริหารจัดการ ในกลุ่มองค์กรของตนอย่างไรให้ยั่งยืนนั้นต้องประพฤติปฏิบัติตนทั้งผู้นำและสมาชิกกลุ่มต้องมีความอดทนเพียรพยายามในการผลิตสินค้าของกลุ่มองค์กรของตนจนได้รับการยอมรับจากชุมชนว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน แล้วเริ่มปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ตลอดจนต้องขยายการสร้างเครือข่ายการผลิตให้กับเพื่อนบ้านในชุมชนไม่ใช่เฉพาะคนในหมู่ที่ 2 เท่านั้นแต่เกิดเครือข่ายการผลิตเพิ่มมากขึ้นจากคนนอกหมู่บ้านที่มาร่วมกลุ่มกับสมาชิกในหมู่ที่ 2 เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัวตนตลอดทั้งมีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์เพื่อให้เป็นที่รู้จักของที่ชุมชนอื่นๆ โดยมีเครือข่ายของทางหน่วยงานราชการเข้ามาช่วยแนะนำวิธีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในการผลิต และเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการผลิตแปลกใหม่เพื่อให้ทันกับความต้องการของตลาด เพราะยอดขายผลิตภัณฑ์ทั้งสองกลุ่มมีจำนวนมาก วัตถุดิบก็ต้องใช้เยอะซึ่งทางหน่วยงานราชการก็ให้คำแนะนำในการสร้างเครือข่ายวัตถุดิบ โดยจัดกิจกรรมนำผลผลิตทั้งสองวิสาหกิจชุมชนจัดงานในช่วงต่างของจังหวัด และช่วยประชาสัมพันธ์วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ทางหน่วยงานราชการจะกระจายเครือข่ายเพื่อให้ชุมชนอื่น การบริหารจัดการที่สร้างความสัมพันธ์ด้วยเมตตา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อชุมชนจะทำให้ประชาชนที่สนใจและมีวัตถุดิบที่ตรงต่อการผลิตผลิตภัณฑ์ทั้งสองวิสาหกิจชุมชนนี้มีโอกาสได้นำวัตถุดิบมาจำหน่ายเพื่อขยายเครือข่ายวัตถุดิบให้มากยิ่งขึ้น เมื่อมีวัตถุดิบมากกำลังการผลิตมาก คนในชุมชนเมื่อก็ต้องช่วยกันทำผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้นเท่ากับเครือข่ายการตลาดที่ทางหน่วยงานราชการได้ติดต่อประชาสัมพันธ์ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นจนเป็นที่รู้จักของชุมชนอื่น ทั้งต่างจังหวัดและอำเภอที่ใกล้เคียง และยังจะต้องพัฒนางานให้เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไปจนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

7) บุคคลัญญตา การรู้จักบุคคล หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสภาพของบุคคล ดังนั้นใครมีความรู้ทางด้านไหนก็ใช้คนให้ถูกกับงานแล้วพัฒนาศักยภาพให้ถูกกับงานความสามารถ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวน กะทิสตทั้งสองวิสาหกิจชุมชนนั้นเมื่อนำหลักการบริหารจัดการโดยบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 คือ **บุคลัญญตา** ประธานกลุ่มทั้งสองวิสาหกิจชุมชนต้องคัดสรรสมาชิกในการผลิตสินค้าในขั้นตอนการผลิตว่าควรมีหน้าที่อะไรในการจัดเตรียมอุปกรณ์ในการผลิตเพื่อให้ผลของผลิตภัณฑ์ออกมาดีและเป็นที่ต้องการของทางตลาด โดยผู้นำกลุ่มจะสรรหาสมาชิกที่มีฝีมือทางด้านการหาวัตถุดิบให้เตรียมหาวัตถุดิบให้เพียงพอกับยอดการผลิตโดยให้สมาชิกที่มีความสามารถติดต่อซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพและเลือกวัตถุดิบเป็นจนได้เครือข่ายวัตถุดิบ ทางด้านการตลาดทางประธานกลุ่มจะให้สมาชิกในกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการตลาดประชาสัมพันธ์ทางเทคโนโลยีต่างๆ ประกอบกับติดต่อกับหน่วยงานราชการเพื่อได้แหล่งตลาดที่มีความต้องการสินค้าจากทั้งสองวิสาหกิจชุมชน

ดังนั้นประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก็เลือกสรรสมาชิกที่ผลิตสินค้าได้ดีเยี่ยมจากคนในสมาชิกที่ผลิตเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับสมาชิกเพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการพัฒนางานฝีมือและ

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

คุณภาพงานให้มากขึ้น และเลือกสรรสมาชิกในกลุ่มที่ความรู้ความสามารถในการออกแบบสินค้าแปลกใหม่เพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. ขรวาธรรม 4 หมายถึง ธรรมสำหรับขรวาส ธรรมสำหรับการครองเรือน หลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ดังต่อไปนี้

1) สัจจะ หมายถึง ความซื่อสัตย์ ซื่อตรง พูดจริง ทำจริง จริ่งใจต่อกันวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งก็เปรียบเสมือนบ้านหลังหนึ่งซึ่งเป็นครัวเรือนใหญ่ สมาชิกในครัวเรือนแห่งนี้ต้องมีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อกัน เมื่อวิสาหกิจชุมชนเริ่มมีขนาดใหญ่และมีผลประโยชน์มากขึ้นกำไรมากขึ้น มีรายได้ซึ่งเป็นผลประโยชน์ของสมาชิกในวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่ง ประธานกลุ่มตัวสมาชิกต้องมีความซื่อสัตย์ในการจัดทำบัญชีกลุ่มเพื่อให้สมาชิกท่านอื่นได้รับความเชื่อถือ มีความไว้วางใจต่อคณะกรรมการกลุ่มเพื่อให้กลุ่มมีการพัฒนา ตลอดจนมีความจริงใจต่อเครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายการตลาด เครือข่ายการผลิต มีความจริงใจ ทำจริงผลิตจริง ส่งจริง สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อกันในชุมชนและวิสาหกิจทั้งสองแหล่งก็คือครอบครัวใหญ่ของหมู่บ้านที่นำความยั่งยืนตลอดไป

2) ทมะ หมายถึง การฝึกฝน การข่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว ฝึกหัดตัดสินใจ ปรับปรุงตนประธานกลุ่มและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งทุกคนจะต้องบูรณาการหลักธรรมฝึกหัด พัฒนาฝีมือตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนขยายเติบโตอย่างมั่นคงและมีคุณภาพ ขณะเดียวกันต้องรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้หนักแน่น เพราะการทำงานร่วมกันในคนหมู่มากย่อมมีกระทบกระทั่งกันเป็นธรรมดา ไม่มีใครทำหรือพูดได้ถูกใจตนเองไปทุกเรื่องทุกอย่างความ เมื่อเรามาอยู่ร่วมกันต้องรู้จักข่มใจเอาใจเขามาใส่ใจเรา สมาชิกในกลุ่มก็เหมือนเราอยู่บ้านหลังหนึ่งที่มีขนาดใหญ่มาก การใช้ความรู้สึกส่วนตัวกับสมาชิกย่อมมีแต่ความเสื่อม ควรมีการข่มใจ เพราะเมื่อองค์กรขยายใหญ่เท่าไร มีผลประโยชน์มากเท่าไร ความเห็นแย้งหรือต่างกันย่อมมีมาก ฉะนั้นวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งเป็นเปรียบเป็นบ้านของสมาชิกเช่นกัน ประธานกลุ่มต้องดูแลให้ทุกคนทุกท่านให้สามารถปรับตัวเข้ากับองค์กรปรับตัวให้เข้ากับสมาชิกในองค์กรแล้วจะเกิดความยั่งยืนในกลุ่มองค์กรของตน

3) ขันติ หมายถึง ความอดทน อดกลั้น ปลูกฝังนิสัยการอดทนต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆ ทำงานได้ผลดี สามารถเป็นหลักในครอบครัวได้ สามารถเป็นหลักให้กับบริวารได้ ไม่มีเรื่องวิวาทกับคนอื่น ไม่หลงผิดไปทำความชั่วได้ ทำให้ได้ทรัพย์มา

การอยู่ร่วมกันในกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีเพื่อนสมาชิกมากมายต้องมีความอดทน อดกลั้นในการทำงานเป็นกลุ่มเพราะเนื่องจากว่าทุกคนต่างมีความมุ่งหวังเพื่อจะมีรายได้เพื่อมาเลี้ยงชีพให้กับครอบครัว ดังนั้นคนเมื่อมาอยู่ร่วมกันย่อมเกิดปัญหาในกลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชน สมาชิกทุกท่านต้องมีความอดทน อดกลั้น ต่องานอาชีพเสริมที่ทำและความเพียรพยายามในการทำงานให้งานออกมาดีมีประสิทธิภาพตั้งใจทำหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ได้งานที่มีคุณภาพที่ดี เมื่อเกิดปัญหาอุปสรรคพร้อมที่จะแก้ปัญหาให้กับกลุ่มสมาชิกของตนเองได้ เพราะการที่มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนก็ถือได้ว่าเป็นครอบครัวหนึ่งที่สร้างอาชีพให้กับสมาชิกเมื่อเกิดปัญหา พวกเรากลุ่มสมาชิกไม่ว่าจะเป็นประธานกลุ่ม กรรมการหรือสมาชิกในกลุ่มต้องช่วยกันแก้ปัญหาและต้องอดทนมีความเพียรพยายามให้มีความสำเร็จในงานนั้น

ประธานกลุ่ม คณะกรรมการและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนต้องมีขันติ มีความอดทน อดกลั้นต่อทุกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม อดทนต่อการผลิตที่ต้องใช้เวลา อดทนต่อวัตถุดิบซึ่งอาจมี

ไม่เพียงพอขาดตลาด สิ่งเหล่านี้ถือว่าประธานกลุ่มสมาชิกกลุ่ม ต้องมีความหนักแน่น มั่นคง ยอมอดยอมทนเพื่อวิสาหกิจชุมชน ร่วมแรงแข่งขันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรให้ลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความเพียรพยายามเพราะถือว่ากลุ่มสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเป็นครอบครัวเดียวกันต้องดูแลเอาใจใส่ประดุจดังคนในครอบครัว

4) **จากะ หมายถึง** ความเสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนให้ใจกว้างพร้อมที่จะรับฟังความทุกข์ ความคิดเห็น และความต้องการของผู้อื่น

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 แห่ง ต้องมีความเสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนให้กับสมาชิกและคนในชุมชนเมื่อมีปัญหาที่พร้อมที่รับฟังปัญหาจากลูกกลุ่มให้ความเป็นธรรมแก่สมาชิก และยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมกลุ่มสมาชิกในการทำงาน เพราะสมาชิกแต่ละท่านมีความต้องการที่แตกต่างกันไปดังนั้นการที่ประธานกลุ่มเอาใจเขามาใส่ใจเรารู้ถึงความต้องการและเสียสละให้กับสมาชิกเป็นผู้ที่มีใจกว้างพร้อมที่จะเสียสละให้กับสมาชิกเพื่อที่จะได้แสดงโอกาสและผลงานออกมาเพื่อชุมชน ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีจิตใจผ่องใสมีพื้นฐานจิตใจที่ดีเป็นผู้เสียสละต่อเพื่อนสมาชิกทุกคน มีความเป็นกันเอง สิ่งเหล่านี้ส่งผลทำให้คนในชุมชนนั้นมีความสุข ยอมรับนับถือกันภายในกลุ่มสมาชิกเป็นที่นับหน้าถือตาของคนในชุมชน และมีกัลยาณมิตรที่ศรัทธา

วิสาหกิจชุมชนทั้ง 2 แห่ง ทั้งประธานกลุ่ม คณะกรรมการและสมาชิกในกลุ่มทุกคนต้องมีพราวาสธรรม 4 ประการ คือแต่หลักพราวาสธรรมนี้เป็นหลักธรรมหนึ่งที่ผู้อยู่ครองเรือน รองเรือนในที่นี้ก็คือสถานที่วิสาหกิจชุมชนสามารถนำมาเป็นแนวทางในการบริหารงานในครอบครัวในที่นี้ก็คือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนั่นเอง 1.สัจจะ ความจริงใจ ตรงไปตรงมาต่อกัน ตลอดจนไว้นื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันในกลุ่มได้ 2.ทมะ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเมื่อมีความข่มใจ หนักแน่น ไม่หวั่นไหวเบาขณะเดียวกันก็ฝึกหัดพัฒนาตนและองค์กรโดยไม่หยุดหรือย่ออยู่กับที่ 3.ขันติ กลุ่มต้องมีความอดทน อดกลั้นต่อเรื่องราวต่างๆ ต่อเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ต้องมีความเข้มแข็งทั้งกายและใจ และ 4 จากะ กลุ่มต้องมีความเสียสละส่วนตัวและส่วนรวม เช่น ส่วนตัวต้องเสียสละเวลาของตนเองให้กับกลุ่มในการร่วมกิจกรรมชุมชน เพื่อเป็นพุทธวิธีการพัฒนาเครือข่ายภายในชุมชน

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญในการบูรณาการพุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นทั้งสองกลุ่ม พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวน เห็นการบูรณาการพุทธวิธีมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หลักปฐิสธรรม 7 ธรรมของคนดี ใช้บูรณาการในการบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับคน ซึ่งคนเหล่านั้นก็คือคนในชุมชนท้องถิ่นที่มาร่วมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน การบูรณาการกับหลักการจัดการ คือ ด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ต้องแฝงหลักธรรมในการบูรณาการให้เข้าถึงคนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของตนจนเกิดการเชื่อมโยงเป็นการพัฒนาเครือข่ายการจัดการวิสาหกิจชุมชนและส่งผลต่อเครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการตลาด เครือข่ายเทคโนโลยีและการเรียนรู้ เครือข่ายหน่วยงานราชการ เพราะถ้าสมาชิกในกลุ่มเห็นว่าวิสาหกิจชุมชนของตนก็คือบ้านของเราผู้ครองเรือน หลักพราวาสธรรม 4 มาบูรณาการเป็นพุทธวิธีเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน มีความ

ข้อสัถย เกิดความไว้วางใจ มีการปฏิบัติงานอย่างทุ่มเท อดทน เสียสละ จริงจัง จะทำให้มีการบริหารจัดการที่ดีเป็นการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจที่ยั่งยืนได้ แต่ถ้าวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งมีการบริหารจัดการที่มีแต่การแข่งขันกันกับกลุ่มอื่นหรือคนในกลุ่มเดียวกันโดยจะแสวงหาแต่กำไร ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มหรือองค์กรนั้นก็เกิดการแข่งขันแย่งกันไม่เกิดความยั่งยืน กระนั้นถ้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีหลักการบริหารจัดการโดยนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการเป็นพุทธวิธีในการพัฒนาระบบการจัดการระบบเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นโดยมาบูรณาการให้เข้ากับหลักการบริหารงานในปัจจุบันจะเป็นการบริหารจัดการที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืนมั่นคงตลอดไป

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญและเป็นการบูรณาการพุทธวิธีในการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการเพราะหลักปริสธรรม 7 เป็นหลักการบริหารจัดการต้องเกี่ยวข้องกับคนดี ซึ่งคนเหล่านั้นก็คือคนในชุมชนตลอดจนทรัพยากรในท้องถิ่นโดยการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนต้องมาบูรณาการกับการจัดการ คือ ด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน โดยต้องบูรณาการให้เข้ากันกับคนในสังคมชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ในจนเกิดเป็นการพัฒนาเครือข่ายการจัดการวิสาหกิจชุมชนและส่งผลต่อเครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการตลาด เครือข่ายเทคโนโลยี และการเรียนรู้ เครือข่ายหน่วยงานราชการเพราะคนคิดว่าวิสาหกิจชุมชนของตนก็คือบ้านของเรา ผู้ครองเรือน เราในโดยบูรณาการกับหลักมรรคาธรรม 4 มีความร่วมมือ มีความซื่อสัตย์ เกิดความไว้วางใจ มีการปฏิบัติงานอย่างทุ่มเท อดทน เสียสละ จริงจัง จะทำให้มีการบริหารจัดการที่ดี แต่ถ้าวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งมีการบริหารจัดการที่มีแต่การแข่งขันกับกลุ่มอื่นหรือองค์กรอื่นโดยจะแสวงหาแต่กำไร ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มหรือองค์กรนั้นก็เกิดการแข่งขันและไม่เกิดความยั่งยืน กระนั้นถ้าการบริหารจัดการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาประกอบการพัฒนาการบริหารจัดการระบบเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้นการบูรณาการให้เข้ากับการบริหารงานในปัจจุบันจะเป็นการบริหารจัดการที่มีความยั่งยืน มั่นคงตลอดไป

5.อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงพุทธวิธีในการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนโดยคณะผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์บริบทชุมชนและสภาพการจัดการของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสินค้าที่มีผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกันแต่มีหลักการทำการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนคล้ายคลึงกันคือ ด้านการจัดการ ด้านวัตถุ ด้านการผลิต ด้านการเงิน และมีเครือข่ายที่เป็นเครือญาติกัน มีความเชื่อมโยงเครือข่ายแรงงานการผลิตร่วมกัน ซึ่งมีสมาชิกบางส่วนในครอบครัวได้กระจายสมาชิกเข้ามาร่วมกลุ่มหรืออยู่ในกลุ่มทำงานอาชีพเสริมทั้งสองแห่งด้วยกัน ความแตกต่างของทั้งสองวิสาหกิจชุมชนคือวิสาหกิจชุมชนกล้วยหวานกะทิสดแม่ลำจานจะเป็นการผลิตในรูปแบบแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรก็คือกล้วยนั้นเองนำมาเป็นอาชีพเสริมของคนในกลุ่มยามว่างงานจากการทำเกษตรหรือเป็นอาชีพหลักให้กับคนในครอบครัวที่ยังไม่มีอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยนั้นผลิตภัณฑ์เป็นหัตถกรรมผลิตดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยเป็นอาชีพเสริมหลังจากการทำอาชีพหลักเช่นกัน

ส่วนสภาพการบริหารจัดการเครือข่ายทั้งสองวิสาหกิจชุมชนมีการจัดการเครือข่ายคล้ายคลึงกัน คือ มีเครือข่ายด้านการจัดการ เครือข่ายการตลาด เครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายหน่วยงานราชการ เครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยี สิ่งสำคัญทั้งสองวิสาหกิจชุมชนมีเครือข่ายทางการตลาดที่กว้างขวางมากเหมือนกันเพราะเป็นที่ยอมรับของตลาดในจังหวัดและต่างจังหวัดสอดคล้องกับงานวิจัยของ**ดวงสมร พงษ์พิณกุล** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองรีร่วมพัฒนา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มใน 4 ด้านคือด้านบริหารจัดการทั่วไป ด้านการบริหารจัดการการผลิต ด้านการบริหารจัดการการตลาดและด้านการบริหารจัดการการเงิน จากการ ศึกษาวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองรีจัดทะเบียนเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2548 มี สมาชิก 22 คน กิจการคือการผลิตสินค้าได้แก่ลูกประคบสมุนไพร ขนมะกระยาสารถ และ ขนมดึกก็ การบริหารกลุ่มมีคณะกรรมการ ฝ่ายต่าง ๆ รวม 6 คน ที่ปรึกษา 3 คน คณะกรรมการ มีการแบ่ง บทบาทหน้าที่ชัดเจน และมีกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มที่สมาชิกทุกคนรับรู้ร่วมกัน ด้านการบริหารจัดการด้านการผลิต ได้มีการระดมทุนจากสมาชิก มีเงินทุนหมุนเวียนกลุ่ม 57,000 บาท มี ทรัพย์สินถาวร มูลค่า 187,730 บาท มีสถานที่ผลิตที่บ้านประธานกลุ่ม การผลิตเน้นการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นและกลุ่มเครือข่าย มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาดได้แก่ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพรลูกประคบจนกระทั่งผลิตภัณฑ์ได้รับการคัดเลือก 4 ดาวระดับจังหวัด ด้านการบริหาร จัดการด้านการตลาดกลุ่มมีแหล่งจำหน่ายสินค้าประจำ 3 แห่ง และจำหน่ายตามงานออกร้านมี ประธาน รองประธาน เลขานุการและเหรัญญิกทำหน้าที่จำหน่ายสินค้า ส่วนสมาชิกมีหน้าที่ผลิต สินค้า ด้านการบริหารจัดการการเงิน มีการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายเป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบ ย้อนหลังได้ การแบ่งปันผลประโยชน์สมาชิกที่มาผลิตสินค้าจะได้รับค่าแรงชั่วโมงละ 10 บาท ผลกำไร จะปันผลให้สมาชิกทุกคนปีละ 1 ครั้ง⁴และยังสอดคล้องกับบทความวิจัย**วิภาวี กฤษณะภูติ** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน: การเรียนรู้จากกลุ่มอาชีพ ทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดตั้งและการจัดการกลุ่มของกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่นภายใต้โครงการหนึ่ง ตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดขอนแก่น การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดตั้งกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายในจังหวัด ขอนแก่นภายใต้โครงการดังกล่าว นั้น แต่ละกลุ่มมีการจัดตั้งกลุ่มที่แตกต่างกัน โดยมาจากการแนะนำจากหน่วยงานภาครัฐต่างๆ การเชิญชวนจากธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร (ธกส.) การส่งเสริมจากองค์กรพัฒนาเอกชน การเป็นกลุ่มอาชีพที่ได้ก่อตั้งขึ้นมาก่อนที่จะมี “โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นการรวมกลุ่มกันขึ้นมาเองและการเป็นกลุ่มที่ได้แยกตัวออกมา จากกลุ่มอาชีพทอผ้าหรือกลุ่มโอท็อปแล้วมาจัดตั้งกลุ่มขึ้นใหม่ สำหรับการจัดการกลุ่มของกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายดังกล่าว พบว่ากลุ่มอาชีพทอผ้าเหล่านี้มีการจัดการด้านต่างๆ ได้แก่ การจัดการด้านการบริหารกลุ่ม การจัดการด้านการวางแผนการผลิต การจัดการ

⁴ ดวงสมร พงษ์พิณกุล, การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรหนองรีร่วมพัฒนา”.รายงานการวิจัย. กรมส่งเสริมการเกษตร,2549.

บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2562

ด้านการผลิต การจัดการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การจัดการด้านการตลาด การจัดการด้านการประชาสัมพันธ์ การจัดการด้านการเงิน และการจัดการด้านการทำบัญชี⁵

2. พุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

การวิเคราะห์หลักสัปปริสธรรม เป็นหลักธรรมที่ผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งสามารถนำไปพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านวัตถุดิบ ด้านการเงิน เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อทำให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ตระหนักในเหตุผลรู้จักการวางตัวพอเหมาะพอดีทั้งเศรษฐกิจ และสังคมรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจของชุมชน จึงมีความสำคัญมากต่อการบริหารจัดการและเป็นพุทธวิธีการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น โดยมีการประยุกต์ใช้ทางบวกกับการปฏิบัติงานตามกระบวนการพัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น โดยการประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรม 7 กับสภาพด้านการจัดการ ด้านการเงิน ด้านการตลาด ด้านวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนโดยมีเครือข่ายการตลาด เครือข่ายด้านการผลิต เครือข่ายด้านวัตถุดิบ เครือข่ายด้านการเรียนรู้เทคโนโลยี ตลอดจนเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐเพื่อคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์การสนับสนุนการผลิต และด้านการปรับปรุงและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนความยั่งยืนของวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนกะทิสดแม่ลำจวนให้มีการสร้างเครือข่ายการจัดการวิสาหกิจให้มีความยั่งยืนตลอดไป สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปริยัติวิสุทธิคุณ ผศ.ดร.และคณะผลการวิจัยพบว่าการใช้หลักพุทธศาสนาในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองกลุ่มน้ำมูล อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ประยุกต์ใช้ตามหลักวิสาหกิจชุมชน 5 ด้านได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกส่วนใหญ่ใช้หลักสัปปริสธรรม หลักพรหมวิหารธรรมและหลักอปริหานิยธรรม ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้าส่วนใหญ่ใช้หลักปาปนิกกรรม หลักพรหมวิหารธรรม หลักฆราวาสธรรม และหลักทิวฐธรรมมีกัตถะ ด้านการบริหารจัดการดำเนินการผลิตและงานสนับสนุนการผลิตส่วนใหญ่ใช้หลักสัปปริสธรรม หลักพรหมวิหารธรรมและหลักทิวฐธรรมมีกัตถะ ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงินส่วนใหญ่ใช้หลักฆราวาสธรรมหลักสัปปริสธรรม หลักปาปนิกกรรม หลักโภควิภาค หลักทิวฐธรรมมีกัตถะ และหลักคิสิสุข และด้านการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ความยั่งยืนส่วนใหญ่ใช้หลักสัปปริสธรรม หลักฆราวาสธรรมหลักปาปนิกกรรม หลักทิวฐธรรมมีกัตถะ

ฆราวาสธรรม เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ครองเรือนหรือเฑียร มี 4 ประการ คือ สัจจะ อดทน ขันติ และจาคะ เปรียบวิสาหกิจชุมชนสองแห่งประธานกลุ่มสมาชิกกลุ่มก็คือผู้ครองเรือนครองกลุ่มนั่นเอง เครื่องดำรงความเป็นฆราวาส ในการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ไม่ให้เกิดโทษทุกข์ใดๆ และเกิดความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน เป็นหลักธรรมหนึ่งที่จะเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนการที่เรามีสัจจะในการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนย่อมที่เกียรติเป็นที่ยอมรับ

⁵ วิภาวี กฤษณะภูติ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน: การเรียนรู้จากกลุ่มอาชีพ ทอผ้าไหมและทอผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่น ,บทความวิจัย ทุนสนับสนุนการวิจัย , “นักวิจัยรุ่นใหม่” จากสำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) แบะสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

กันในเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการเรียนรู้เทคโนโลยี เครือข่ายหน่วยงานราชการ ด้านเมื่อมีหมี ย่อมได้ปัญญาในการทำงานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ ฝึกฝนอาชีพในวิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวน กะทิสดแม่ลำจวน ตลอดจนการปรับตัวในการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านการจัดการ ด้านวัตถุดิบ ด้านการผลิต ด้านการเงินในกลุ่มที่ส่งผลให้ทุกคนในครอบครัวคือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความสุข เมื่อมีขันติ ย่อมเกิดทรัพย์ในบ้านในองค์กร การมีความสุขทน ต่ออาชีพเสริมในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งนำพารายได้มาให้กับคนในครอบครัวโดยตั้งใจทำหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียรเพื่อให้ ครอบครัวได้มีความสุข เมื่อมีจาคะ ย่อมเกิดมิตรที่ดี เพราะความเสียสละในการทำงานกลุ่ม วิสาหกิจมีความสุขและความสุขสบายและผลประโยชน์ส่วนตนและยอมรับฟังความคิดเห็นของ สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนไปในทางที่ดีทำให้เกิดความสามัคคี ภายในกลุ่มและสร้างคุณภาพการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเป็นไปด้วยดีสอดคล้องกับ งานวิจัยของ **พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ ผศ.ดร.และคณะ**ผลการวิจัยพบว่าการใช้หลักพุทธศาสนาในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองกลุ่มน้ำมูล อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี พบว่า ด้านการบริหาร จัดการกลุ่มและสมาชิกทำให้สมาชิกให้ความร่วมมือ มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ เกิดความไว้วางใจ มีการปฏิบัติงานอย่างทุ่มเท เสียสละ จริงจัง มีเป้าหมาย ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและ ลูกค้านำ ให้ลูกค้าและสมาชิกของกลุ่มเชื่อมั่น ให้ความไว้วางใจด้านการบริหารจัดการด้านการ ผลิตและงานสนับสนุนการผลิต ทำให้มีความขยันหมั่นเพียร อดทนต่อความยากลำบาก ฉลาด รอบรู้ เสียสละ มีมุมมองที่กว้างขวาง ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงิน ทำให้มีความ ซื่อสัตย์สุจริต มีสัจจะ เที่ยงธรรม เกิดความไว้วางใจ กัน รู้จักจำแนกแยกแยะมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล ตรงไปตรงมา มั่น คง และมีความสุข และด้านการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ ความยั่งยืน ทำให้สมาชิกได้รับการพัฒนาให้มีทักษะ ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มทุกด้าน ทำให้ สมาชิกเกิดความคิดอ่าน เพิ่มมุมมอง รู้จักจำแนกแยกแยะ ไม่ขัดแย้งแบบทำลายเชื่อมโยง เครือข่าย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลต่อเพื่อนมนุษย์ ทั้งหมดส่งผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนคือความ เข้มแข็งมั่นคงของวิสาหกิจชุมชนสามารถพึ่งตัวเองได้⁶

3. บุรณาการพุทธวิถีการพัฒนากระบวนการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนใน ท้องถิ่น

การบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญและเป็นการบูรณาการพุทธวิถีการ พัฒนาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นมีสำคัญต่อการบริหารจัดการเพราะหลัก ปุริสธรรม 7 เป็นหลักการบริหารจัดการต้องเกี่ยวข้องกับคนดี ซึ่งคนเหล่านั้นก็คือคนในชุมชน ตลอดจนทรัพยากรในท้องถิ่นโดยการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนต้องมาบูรณาการกับ การจัดการ คือ ด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน โดยต้องบูรณาการให้ เข้ากันกับคนในสังคมชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ในจนเกิดเป็นการพัฒนาเครือข่ายการจัดการวิสาหกิจ ชุมชนและส่งผลต่อเครือข่ายวัตถุดิบ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการตลาด เครือข่ายเทคโนโลยี

⁶ พระครูปริยัติวิสุทธิคุณ ผศ.ดร.และคณะ,การใช้หลักพุทธศาสนาในการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนพึ่งตนเองกลุ่มน้ำมูล อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี,รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,2551.

และการเรียนรู้ เครือข่ายหน่วยงานราชการเพราะคนคิดว่าวิสาหกิจชุมชนของตนคือบ้านของเรา ผู้ครองเรือน โดยบูรณาการหลักทศวรรษธรรม 4 มีความร่วมมือ มีความซื่อสัตย์ เกิดความไว้วางใจ มีการปฏิบัติงานอย่างทุ่มเท อดทน เสียสละ จริงจัง จะทำให้มีการบริหารจัดการที่ดี แต่ถ้าวิสาหกิจชุมชนทั้งสองแห่งมีการบริหารจัดการที่มีแต่การแข่งขันกับกลุ่มอื่นหรือองค์กรอื่นโดยจะแสวงหาแต่กำไร ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มหรือองค์กรนั้นก็จะเป็นการแข่งขันและไม่เกิดความยั่งยืน กระนั้นถ้าการบริหารจัดการนำหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมเข้ามาประกอบการพัฒนาการบริหารจัดการระบบเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนนั้นการบูรณาการให้เข้ากับการบริหารงานในปัจจุบันจะเป็นการบริหารจัดการที่มีความยั่งยืน มันคงตลอดไปสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงสมร พงุฑฉิมกุล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองรีร่วมพัฒนา อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มใน 4 ด้านคือด้านการบริหารจัดการทั่วไป ด้านการบริหารจัดการการผลิต ด้านการบริหารจัดการการตลาดและด้านการบริหารจัดการการเงิน⁷ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปริยัติวิสุทธิคุณ ผศ.ดร.และคณะผลการวิจัยพบว่าการใช้หลักพุทธศาสนาในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนทั้งตนเองกลุ่มน้ำมูล อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ประยุกต์ใช้ตามหลักวิสาหกิจชุมชน 5 ด้านได้แก่ ด้านการบริหารจัดการกลุ่มและสมาชิกส่วนใหญ่ใช้หลักสัจปุริสธรรม หลักพรหมวิหารธรรมและหลักอปริหานิยธรรม ด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและลูกค้าส่วนใหญ่ใช้หลักปาปนิกรรม หลักพรหมวิหารธรรม หลักทศวรรษธรรม และหลักทศธรรมมิกัตถะ ด้านการบริหารจัดการดำเนินการผลิตและงานสนับสนุนการผลิตส่วนใหญ่ ใช้หลักสัจปุริสธรรม หลักพรหมวิหารธรรมและหลักทศธรรมมิกัตถะ ด้านการบริหารจัดการด้านบัญชีและการเงินส่วนใหญ่ใช้หลักทศวรรษธรรมหลักสัจปุริสธรรม หลักปาปนิกรรม หลักโศกวิภาค หลักทศธรรมมิกัตถะ และหลักคิสิสุข และด้านการปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนสู่ ความยั่งยืนส่วนใหญ่ใช้หลักสัจปุริสธรรม หลักทศวรรษธรรมหลักปาปนิกรรม หลักทศธรรมมิกัตถะ⁸

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดควรจัดหางบประมาณในการบริหารจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

(2) แนวนโยบาย ในการบูรณาการหลักพุทธศาสนาควรนำไปใช้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชน

⁷ ดวงสมร พงุฑฉิมกุล, การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรหนองรีร่วมพัฒนา”.รายงานการวิจัย. กรมส่งเสริมการเกษตร,2549.

⁸ ดวงสมร พงุฑฉิมกุล, การบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชน : กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรหนองรีร่วมพัฒนา”.รายงานการวิจัย. กรมส่งเสริมการเกษตร,2549.

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

1. วิสาหกิจชุมชนวาสนาดอกไม้ประดิษฐ์และของชำร่วยและวิสาหกิจชุมชนกล้วยกวนทะเลสาบแม่ลำจวนมีพุทธวิธีกาพัฒนาาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นโดยการนำหลักธรรม หลักสัปปุริสธรรม 7 หลักพราวาสธรรม 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมในการนำมาพัฒนาาระบบการจัดการเครือข่ายของวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นทั้งสองแห่ง โดยนำหลักธรรมเป็นพุทธวิธีที่สอดแทรกแฝงอยู่ในการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้การพัฒนาาระบบการจัดการเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน เครือข่ายวัดฤดูบิ เครือข่ายการผลิต เครือข่ายการตลาด เครือข่ายเทคโนโลยีการเรียนรู้และเครือข่ายหน่วยราชการ มีความเชื่อมโยงเครือข่ายโดยใช้พุทธวิธีทั้งหมดส่งผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนคือความเข้มแข็งมั่นคงของสองกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องส่งเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่สถานที่ ได้ประสานงาน ประสาน กิจกรรม และมิงงบประมาณ ประสานพื้นที่วิสาหกิจชุมชน และเวลา ลงไปปฏิบัติโดยนำหลักการบริหารเชิงพุทธวิธีเข้าไปปฏิบัติภารกิจวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

3. นำหลักการพัฒนาาระบบการจัดการในปัจจุบันนำไปบูรณาการกับหลักธรรมในการดำเนินงานของชุมชนมาประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นอื่น

4. สร้างความรู้พุทธวิธีกาจัดการวิสาหกิจชุมชนให้กับเยาวชนในชุมชนเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายเชิงพุทธ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรนำหลักการพัฒนาาระบบการจัดการในปัจจุบันนำไปบูรณาการกับหลักธรรมในการดำเนินงานของชุมชนมาประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่นอื่น

(2) ควรมีการศึกษาบทบาทของคณะสงฆ์ที่เข้าไปร่วมดำเนินในกิจกรรมวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

(3) ควรมีการศึกษากระบวนการสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในท้องถิ่น

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร, แบบรายงาน สวช.01-3, สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครสวรรค์, ปรับปรุงวันที่ 4 พฤษภาคม 2560.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 12, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2546.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์, การบริหารพัฒนาชนบท, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524 .

กรมส่งเสริมการเกษตร, แบบรายงาน สวช.01-3, สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครสวรรค์, ปรับปรุงวันที่ 4 พฤษภาคม 2560.